

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrivm Miracvlorvm Et Historiarvm Memorabilivm Lib. XII

Caesarius <Heisterbacensis>

Antverpiae, 1605

De Miracvlis Liber Decimvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13177

DE MIRACVLIS LIBRI DEGIMI

CAPVT PRIMVM.

CÆSARIVS.

ON sine ratione post sacramen-
tum corporis & sanguinis Christi
tractandum suspicor de miracu-
lis, quia qui dignè illud conficiūt,
vel eo participant, nonnunquam
gloria miraculorum illustrantur.
Licet enim omnia quæ in supe-
rioribus distinctionib⁹ dicta sunt,

satis sint miraculosa; attamen in præsentī distinc-
tione aliqua de rebus miraculosis dicere proposui. Et be-
ne hoc fieri arbitror in distinctione decima, eo quòd
Ægyptus decem plagis valde miraculosè percussa est.

APOLLONIVS: Quid est miraculum? CÆSARIVS:

Miraculum dicimus quicquid fit contra solitum cur-
sum naturæ, vnde miramur: secundùm causas supe-
riores, miraculum nihil est. APOLLONIVS: A quo,
vel à quibus fiunt miracula? CÆSARIVS: Fiunt

Deo auctore, secundùm quod in Psalmo dicitur: Tu
es Deus, qui facis mirabilia. Fiunt etiam miracula,
tam per bonos, quàm per malos: de bonis quæstio
non est; de malis verò Saluator dicit in Euangelio:

Multi dicent mihi in illa die, Domine Domine, non-
ne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo
dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fe-
cimus? Et confitebor illis; Quia nunquam noui vos.

APOLLONIVS: Vellem mihi nunc expediri, ô Cæsari,
quæ sit causa miraculorum. CÆSARIVS: Causa multi-
plex est, mihi quæ inexplicabilis: aliquando Deus mi-
racula operatur in elementis, vt mortalibus suam o-stendat potentiam: aliquando genera dat linguarum,
siue spiritum prophetiæ, vt manifestet suã sapiētiam:

aliquando gratiam dat sanitatum, vt suam magnam

Pp 4 nobis

*De mira-
culis in
genere.*

Psal. 76.

Matt. 7.

nobis reuelet misericordiam. APOLLONIUS: Satis ex dictis tuis intelligo, Deum esse causam miraculorum principalem, licet finalis causa varietur. Superest ergo, vt quam breuiter expedias, in quibus fiant miracula. CÆSARIUS: In hominibus, in elementis, igne scilicet & aëre, aqua & terra, in anibus, piscibus, animalibus, & reptilibus. Quæ vt magis tibi fiant nota, aliqua de singulis tibi tradam exempla. De sanctis qui nostris fuerunt temporibus, miracula plurima tibi dicere possem, sed scripta aliorum, silentium imponunt mihi: aliqua tamen tibi referam vnde satis naberis. Nostris enim contigit temporibus quod sequitur exemplum.

CAPVT II.

*Miracula
iacta
in homi-
nibus.*

IN diœcesi Leodiensi, villa quæ Ellselo dicitur, laicus quidam habitabat religiosus, nomine VVinandus, matris monachi nostri VVinandi, a quo nomen traxit, auunculus. Hic tempore quodam peregrinationis gratia, cum quibusdam prouinciæ suæ hominibus Ierosolymam profectus est. In die Pasche, cum post solennia Missarum se ad reditum illi praparent, eisque prædictus VVinandus, vt homo deuotus suaderet, dicens: Conueniens est fratres, vt in hac sacratissima die quiescentes, omnes eius horas peraudiamus: persuadere non potuit; festinantibus eis ad portum, ipse remansit, omniaque diei officia illius peraudiens, solus post eos die sequenti iter arripuit. Cui persona magnæ reuerentiæ, illi in equo occurrès, atque salutans, ait: Cur sic bone homo solus incedis? vel vnde venis? respondente eo: Ab Ierosolymis venio, & sic atque sic mihi contigit. Ille protinus subjungit: Ascende, & sede post tergum meum, bene sequemur socios tuos: quod cum fecisset, eadem die iuxta prædictam villam eum deposuit, dicès: Cognoscis vbi sis? dicente illo: Prouinciam quidem cognosco, sed quid circa me agatur, ignoro. Eques adjecit: Quia Christum honorasti, idcirco missus sum vt te reducerem; ecce domus tua, vade, & enarra mirabilia eius, quæ circa te gesta sunt. Quem cum noti eius vidissent, dixisset que

Vbi

Vbi sunt socij tui? Respondit: Hodie fui in Ierusalem, & reliquerunt me ibidem præcedetes me, & non crederunt ei, dicentes: Senex iste delirat: qui statim conciuium subsannationes declinans, cum pecunia, quæ ei supererat ex gratia cœlestis conuectoris, limina beati Iacobi Apostoli petiuit, & antequam socij eius redirent, ipse rediit. Duplici ergo testimonio glorificatus, peregrinorum videlicet, quòd in Pascha in Ierusalem sit relictus; & conciuium, quòd die sequenti in Elselo sit visus, ab vtrisque magnificatus est Dominus tanta miracula vbique diulgâtes. **APOLLONVS:** Si Gerhardus de Hollenbach, sicut dictum est in distinct. octaua, cap. 58. translatus est in ictu temporis ab India in prouinciam nostram, ministerio diaboli, Dei tamen præcepto, non hoc miror de cœlesti nuncio. Antiqua nostris temporibus renouantur miracula: Helias Thesbites per currus & equos raptus est in paradysum; hic verò non minùs miraculosè, per equum & equitem, in morula temporis, transuectus est per multa spatia maris atque terrarum. **CÆSARIVS:** Ego tecum sentio. Audi nunc aliqua de personis ordinis nostri miracula.

4. Reg. 2.

CAPVT III.

Relatione quorundam Abbatum ordinis nostri didici, quod iam dicturus sum: Monachus quidam per visionem nocturnam in cœleste templum se transpositum vidit, in quo alba & stola indutus, coram Domino Euangelium legit: erat enim Diaconus, & idiota. Qui cùm legendi benedictionem postulasset a Domino, huiusmodi responsum accepit; Ab hac hora habeas scientiam, & virtutem prædicandi verbum Dei, quotienscunque tibi fuerit injunctum. Lecto verò Euangelio, euigilans intellexit quod somnium esset. Miratus tamen de tam manifesta visione, dicebat intra se: Hodie lecturus es Euangelium ad Missam, si eiusdem coloris inueneris stolam, qualem in cœlo vidisti, vera est visio. Nutu verò Dei factum est, vt a sacrista stola consimilis exponeretur: mox de visione quasi certificatus, quid viderit Abbati exposuit,

P p 5

posuit,

posuit, à quo iussus loqui verbum Dei, vsque hodie impræmeditatè, tam excellentè, & tam efficaciter illud exponit, vt omnes auditores suos in stuporem conuertat: aliis siquidem temporibus nullus est litteraturæ. **APOLLONIVS:** Miraculum Salomonis, qui in somnis scientiam accepit in isto resultat. **CAESARIVS:** **3. Reg. 3.** Deus enim scientiarum dominus est: aliis scientiam, vt dictum est, miraculosè conferendo; aliis nõ minori miraculo habitum subtrahendo.

CAPVT IIII.

ABbas de Lapide sancti Michaelis, tempore capituli generalis, per Hemmenrode trāsies, casum mirabilem nimis ibidè recitauit. Fuit apud nos, inquit, clericus bonæ admodum literaturæ: hic cùm die quadam in vena sanguinem minueret, sic omnem scientiam scripturarum perdidit, vt eam per sanguinem effudisse videretur. Litteram ab illa hora non cognouit, latini sermonis, nec vnum quidem verbum intelligere, vel proferre potuit; & vt noueritis priuationem sensus non fuisse in causa, sed diuinam potentiam, omnium rerum prius habitam plenè retinuit scientiam. Qui cùm tam mirabilem litteraturæ suæ iacturam cum dolore multis exposuisset, quidam ei suaserit, dicens: Anno reuoluto, eodem die, & eadem hora, iterum minuas, fortè subtrahere recipies. Quod cùm fecisset, scientiam pristinam recepit. **Psa. 117.** A Domino factum est istud, sicut & præcedètia, & est mirabile in oculis nostris. Aliis etiã per alios Dominus tribuit gratiam sanitarum.

CAPVT V.

IN Eberbaco Conuersus quidam extitit, homo simplex & bonus, ætatis decrepitæ: huic Dominus tantam contulerat gratiam, vt tactu manus eius, diuersæ infirmitates fugarentur: quod vbi secularibus compertum est, ex vtroque sexu, tam diuites quã pauperes, gratia sanitarum ad monasterium confluentes, virtutem benedictionis eius senserunt. Ex quorũ concursu videns Abbas fratrum quietem turbari, & donum in expensis non modicum grauari, eidem Conuerso,

uerso, ne alicui seculari de cætero manus imponeret, præcepit. Ex illa hora in eo cessauit virtus miraculorum. Hæc mihi ante hoc biennium, cum essem in Eberbacho, a monachis recitata sunt: ego verò virum sanctum adij, & cum rogassem eum, vt pro me oraret, simpliciter respondit: Quotidie oro pro te & pro toto mundo.

CAPVT VI.

Retulit nobis nuper Abbas quidam ordinis nostri de quodam monacho, cui tanta a Domino concessa est gratia, vt virtute vestimentorum eius multi sanarentur. Sæpe, si tamē adhuc viuir, dum fratres vestes eius induunt, vel cingulo se cingunt, sanantur. Quod cum quodam tempore eius Abbas considerasset, nec aliquid specialitatis in illo vidisset, his verbis eum secretius allocutus est: Dic mihi fili mi, quæ est causa tantorum miraculorum? Respondit ille: Nescio domine, nō plus cæteris fratribus meis oro, non plus vigilo, non plus ieiuno, non plus laboro, sed vnum scio, quod me non potest extollere prosperitas, neq; frangere aduersitas, siue de persona mea sit, siue aliorū. Cui cum dixisset Abbas: Non te turbauit, q̄ miles talis nuper grangiam nostram incendit? Respondit: Non, totum enim Deo commisi: si modicum habeo, cū gratiarū actione accipio; si multum, iterum gratias ago. Et cognouit Abbas quod causa tantæ virtutis esset amor Dei, & contemptus rerum terrenarum. Sanctæ virtutes, fides videlicet, spes, & charitas, iustitia, humilitas, obedientia, zelus disciplinæ, atque compassio, sæpe gloria miraculorum remunerantur, sicut subsequenter declaratur exemplis.

CAPVT VII.

Ivxta Coloniam duæ generationes rusticorum inter se graues satis inimicitias exercebāt: ex quibus vna infirmior, in castrum vicinum Hemersbach se transtulit, de quo partem aduersam satis damnificans, cum die quadam vnum ex eis cœpissent, volentes tres ex eis pecunię aliquid ab eo extorquere, dicebant: Si non dederis nobis pecuniam, puniemus te.

Quibus

De fide.

Quibus ille respondit: Tres obulos habeo, emite eis cuneos, & comedite, quia nihil amplius habebitis, fidemque habens in Deo, & in sancto Iacobo, subiecit: Quinque marcas domi habeo in cista mea, & calceamenta noua, quibus limina petam S. Iacobi, non vobis dabo illam pecuniam: in die sancti Stephani profecturus sum, & ante ortū diei a vobis recessurus. Mirantibus eis verborum constantiam, duos illi compedes imposuerunt, & in fornacem illum mittentes, octo viros nocte illa ad custodiam ei deputauerunt, quem semel, ac secundò interrogantes, vtrum adhuc ibi esset, & ille tot vicibus respondisset, etiam adhuc sum: his tertio eadem sciscitantibus, nihil respondit, quia virtus fidei iam illum clausa fornace eduxerat. De spe in superioribus multa dicta sunt, virtutem vero charitatis, sequentia declarabunt.

CAPVT VIII.

De Charitate.

ABbas quidam ordinis nostri, monacho suo infirmo præcepit carnes manducare: ille mox obediens, licet inuitus, Abbati respondit, dicens: Ego vos rogo in charitate eadem, vt mecum illas comedatis. Qui statim deprecanti consentiens resedit, morsellum de scutella monachi tulit, & comedit. Sequenti die, si bene memini, in ecclesiam, vbi homo a dæmonio vexabatur deuenit, rogatus a circumstantibus, vt dæmonem adiuraret, in hæc verba prorupit: Adjuro te immunde spiritus in hac charitate, qua pridie propter monachum meum carnes comedi, vt excas ab hoc homine: qui mox ad idem verbum exiuit, & fugit, ac si charitatis incendium sufferre non posset. Quantum Deo charitas placeat, ex inobedientia plenius ostenditur.

CAPVT IX.

De inobedientia.

ALius quidam Abbas, cum haberet monachum infirmum, vt ad recuperationem virium, carnes comederet præcepit: sed ille pertinax nimis, præcipienti non acquieuit. Vt autem Deus ostenderet meliorem esse obedientiam, quam stultorum victimas, inobediens monachus mox in rabiem versus,

sus, in agrum cucurrit, vbi canem mortuum inueniēs, carnes eius foetentes avidissimè comedere cœpit: & quia in carnibus peccauit, in carnibus punitus est. Quid de eo postea actum sit, ignoro. Hæc duo miracula mihi narrauit magister Ioannes Decanus Aquēsis, asserens sibi illa veraciter recitata. Audiant hæc monachi, & obediant, neque inconditam abstinentiã charitati præponant. Aliud adhuc referam exēplum, per quod cognosces quàm bona sit virtus charitatis, quàm periculosum vitium inobedientiã.

CAPVT X.

Nobilem quandam feminam in Saxonia diabolus obsidens, durissimè vexauit: quam dum pro remedio sanitatis ad diuersa sanctorum limina ministeriales eius duxissent; die quadam sacerdos quidam superueniens, forma quidem despectus, sed gratia Dei præditus, vexationi illius compassus est: ex multa enim charitate Dominum exorãs, dæmonium eiecit, feminam sanitati restituens: cui dedit in mandatis, vt per 30. dies in eodem loco manens, quotidie communicaret, & singulas horas canonicas prædictorum dierum peraudiret. Quod cū fecisset nouem diebus, nihil mali sui deinceps suspicantes, abduxerūt eam. In via turbine maximo impulsã atque dejectã, sic totaliter contracta est a diabolo, vt omnia eius membra, humanis visceribus similia apparerent. **A-POLLONIVS**: Quæ fuit causa pœnæ tam crudelis? **CÆSARIVS**: Inobedientiã. Simile habes in dialogo sancti Gregorij, de quodam clerico obsesso, & à sancto Benedicto liberato: cui cū præcepisset, ne vnquã ad sacros ordines accederet, & ille post multos annos transgressor existeret, mox eum diabolus inuasit, tam diu vexans, donec spiritum exhalaret.

CAPVT XI.

Abbas de Nuinburg, quæ est Abbatia ditiss. *De Cha-*
ma nigri ordinis in Saxonia, nuper per nos *ritate &*
transiens, retulit nobis miraculum de curatio- *cõpassio-*
ne cuiusdam obsessæ iocūdissimum. Est, inquit, apud *ne frater*
nos miles quidã religiosus, Albertus nomine, cogno- *na.*
mento

*Greg. l. 2
dial. c. 16*

mentó Scothart: hic ante conuersionem in armis e-
 rat tam strenuus, in militia tam nominatus, vt penè
 omnes nobiles terræ nostræ certatim ei sua munuscu-
 la, dextrarios videlicet & vestimenta pretiosa, dirige-
 rent, quatenus illum sibi associarent. Die quadam, dū
 quædam puella duodecim annorum, cuiusdam mili-
 tis filia, in quadam sedens ecclesia, a religiosis exorci-
 zaretur, in risum resoluta clamauit: Ecce amicus
 meus venit, ecce amicus meus venit. Requirentibus il-
 lis, de quo diceret? respondit illa: Bene videbitis eum.
 Dicebat enim de prædicto milite, qui eadem hora sa-
 tis remotus erat ab ecclesia, qui quanto plus propin-
 quauit, tanto plus illa exultauit. Qui cū ecclesiam
 intraret, illa ei assurgens, & manibus plaudens, saluta-
 uit eum, dicens: Ecce iste est amicus meus, cedit, cedi-
 te, sinite illum appropinquare. Erat enim indutus ve-
 stibus purpureis atq; * cultellatis. Qui cū accessis-
 set ad eam, & dixisset: Sum ego amicus tuus? Respon-
 dit per os puellæ diabolus: Etiam amicus meus opti-
 mus, omne enim voluntatem meam facis. De quo ver-
 bo miles satis turbatus est, licet dissimularet, subridens
 tamen sic ait: Tu dæmō stultus es & fatuus: si prudens
 esses, nobiscum ad torneamenta pergeres, in quibus
 homines capiuntur & occiduntur. Vt quid sine causa
 vexas puellam hanc innocuam, quæ non peccauit: Di-
 cente diabolo: Si vis vt tecum pergam, sine vt intrē in
 corpus tuum: Respondit miles: Certè non intrabis in
 me. Et diabolus: Cōcede vt sedeam in sella tua. Quod
 cū negasset, petiuit locū in aliqua parte equi vel fre-
 ni, quæ omnia negata sunt ei. Ad quem rursum diabo-
 lus: Nō possum pedes currere, si vis vt tecum vadā, ali-
 quem mihi saltem locū concedas circa te. Miles verò
 puellæ compassus, ait dæmoni: Si illam volueris dese-
 rere, cōcedam tibi vnā lingulam pallij mei, tali cō-
 ditione, vt in nullo me lædas, & tā diu mihi adhæreas,
 quamdiu torneamenta quæro: quādo tibi præcepero,
 bona tua voluntate, sine contradictione recedes. Et
 iurauit ei diabolus, dicens: Non te lædam, sed promo-
 uebo. Exiēsq; de puella, lingulæ pallij eius insiliit,
 mira-

* foris
 sentula-
 sis.

mirabili motu se prodens. Ab illa hora tantum gloria in torneamentis militi accessit, vt quos lancea dejicere vellet, dejiceret: quos capere, caperet; cum eunte, ibat; & cum loquente, loquebatur. Quando prolixius in ecclesia orabat, dicebat: Modò murmuras nimis. Quando aqua benedicta se aspersit, iterum aiebat; Vide ne me tãgas. Cui miles; si vna gutta te tetigerit, non mihi placebit. Tempore illo, quo crux prædicabatur, cum miles intraret ecclesiã gratia signationis, diabolus eum retrahere nisus est, dicens: Quid hîc agis? Respondit miles: Deo propono seruire, & tibi renunciare: recede ergo à me. Hęc dicente milite, respondit satan: Quid tibi in me displicuit? nunquam te læsi, sed ditaui, per me gloriosus factus es nimis: attamẽ tecum manere, nisi consentias, non potero, quia hoc tibi promisi & iuraui, dum puellam relinquerem, quia te in nullo læderẽ, sed semper promouerẽ. Tunc dixit miles: Ecce crucem iam suscipio, & vt ilico, nunquã reuersurus, recedas à me, in nomine crucifixi te adiuro. Et reliquit eum diabolus. Qui mox cruce signatus mare transijt, vbi duobus annis Christo militas, reuersus, hospitale magnum atque ditissimum peregrinis & pauperibus ædificauit: habebat enim annuatim plus quàm trecentas libras argenti in redditibus, teste præfato Abbate. In quo hospitali vsque hodie cum vxore sua in habitu religioso membris Christi seruit, religiosorum omnium, maximè ordinis nostri, susceptor deuotus; quibus in ioco dicere solet: Vos domini Abbates, & vos monachi, non estis sancti; nos milites, torneamentis operam dantes, sancti sumus; quia dæmones nobis obediunt, & absque vlla læsione nos sequuntur, illosque ab hominibus ejcimus. APOLLONIVS: Nesciui dæmones sic ioculariter ejci posse. CÆSAR, Non iocus, sed virtus compassionis illũ eiecit. Quantum apud Deum possit charitas, atque fraternæ compassio, subiecto declaratur miraculo.

CAPVTE

Frater Walterus, monachus in Hemmenrode, referre solet miraculum mirabile, cui se interfuisse memorat. Cùm peregrini in prima expeditione obsiderent ciuitatem Achon, contigit quodam die, vt egressi Saraceni manu violenta propellerent Christianos in castra sua. Erat autem tunc ibi miles quidam iuuenis Theodericus nomine, frater domini Cunonis de Rulant, qui adhuc viuit: is fluxu sanguinis aded laborabat & infirmabatur, quòd in lecto suo non per se, sed in linreamine vertebaratur. Hic audito strepitu & clamore fugientium, interrogauit quid hoc esset; & cùm audisset rem, iussit sibi afferrì arma sua, & se armari in lecto sedendo. Tandem strato dextrario suo, & accinctus ense, iussit se leuari super equum suum, & augebat sanguis etiam per sellam: acceptaque lancea exiuit, dicens: Deus adiuua me, & sanctum sepulchrum: qui tanta vehementia prorupit in Saracenos, transiens & circumgirans, percutiens & propellens, quòd omnes Christiani animati & confortati sunt per eum solum, aded quòd eiecerunt hostes a castris suis. Quo facto, rediit ad lectum infirmitatis suae, & tertia die mortuus est. Audi nunc de iustitia miraculum satis gloriosum.

CAPVT XIII.

De iustitia.

Miles quidam in dandis suis decimis, tanta erat deuotionis ac iustitiae, vt ei summum esset studium illas soluere sine mora, sine dolo, sine vexatione. Habebat autem vineam quandam, quae circa decem carratas annuatim facere solebat. Tempore quodam, vt post patuit, magis ex Dei dispensatione, quam ex aeris intemperie, postquam collectum est, vinumque expressum, vna tantum inuenta est carrata. Quo audito, miles seruo suo verbum memoria dignum respondit: Quod meum erat, inquit, mihi Dominus tulit, ego illi portionem suam non auferam, vade, & da sacerdoti carratam hanc pro decima, quod & factum est. Eodem tempore militis germanus, sacerdos quidam iuxta praedictam vineam transiens, eam visis refer-

tam

tam vidit, moxque ad fratrem intrans, de negligentia illum arguit, dicens: Quare nondum collecta est vinea vestra? Respondente illo: Diu collecta est, sacerdos subiunxit: Nequaquam, iam illam plenam vidi. Quæsitum est, & inuentum, nec vnquam aliquo anno vberiores fructus fecit quam in illo. Hæc nobis eodẽ tempore recitata sunt, & satis doleo, quòd nomẽ militis siue loci non retinui. Aliud tibi referam de humilitate miraculum satis magnum.

CAPVT XIV.

FVit in Hemmenrode Conuersus quidam bonus, Euerhardus nomine, custos mediæ portæ. Is aliquando egressus cum fratribus carpentariis tempore hyemis in siluam, eorum vtenfilia custodiebat, & cibaria præparabat. Vna dierum, cum solito tardiùs surrexisset ad vigilias, egressis fratribus ad laborem, ipse orationes suas accelerabat, vt illis pulmentaria tempestiuùs præparare posset. Inter orandum apposuit ollam æream foco, sed aquam oblitus est infundere; post horam, olera impositurus, inuenit ollã candentem, subitoque turbatus, & factus sine consilio, vt subueniret ollæ, aquam frigidam infudit: at illa, vt suæ naturæ est, statim dissiliendo contracta est: aliam verò ollam, in qua laborantibus cibum procuraret, non habes, genua ad orationem flexit, & cum lachrymis Deum suppliciter implorauit, vt misericordiam & consilium sibi daret, quatenus pro nomine suo laborantes expectato non priuarentur edulio. Pius Dominus humilitatem ministerij eius attendens, orationem eius exaudiuit: qui surgens ab oratione, ollam eandem iuxta se integram conspexit stantem. Gratias igitur agens Deo, ollam arripuit, aquam infudit, ignibus admouit, olera imposuit, & ea, quam velociùs potuit, coxit. Quibus sufficienter decoctis, horam tertiam significauit; & fratres, oratione completa, ad reficiendum confederunt. Post refectionem autem professi sunt, quia toto illo tempore, quo ibidem demorati fuerant, tam bona olera non comedisent, simul & mirati sunt, quòd citiùs solito tertiam

*De humi-
litate,*

Qq

signi-

significasset, cum ille ex diuerso ipsos indignantes pertulisset, quod tardius solito eam pulsasset. Nimirum in decoctione illam horam sibi plurimum præterisse crediderat, quia diuinæ cooperationis inæstimabile dispensationem non plenè sentiebat. De obedientia verò subjungam miraculum iam dicto excellentius.

CAPVT XV.

De obedientia.

IN præfata domo Conuersi pisa messuerant, quæ dum ad siccandum sparsa iacerent in agro, venerunt iidem Conuersi ad Priorem, dicentes: Nisi totus conuentus ocius exeat, nec non & infirmi, pisaque vertant, tota peribunt: timebant enim pluuiam imminentem. Et præcepit Prior omnibus, qui ire possent, vt se præpararent. Mox ex infirmatorio Conuersorum frater quidam simplex exiens, ex multo feruore obedientiæ, ante omnes festinabat. Et cum agro, in quo pisa iacebant, propinquasset, illa mirum in modum in oculis eius per diuersa loca se vertebat. Quod vbi vidit, gratias agens Deo rediit: cui Prior occurrens ait: Cur reuerteris frater? Respondit ille; Domine, non est necesse vt procedatis, quia pisa totaliter versa sunt. Quis, inquit, vertit illa? Respondente humiliter Conuerso; Ille, qui bene facere potuit. Prior vt ita esse comperit, non absque multa admiratione cum conuentu reuersus est. **A P O L L O N I V S:** Iam nõ ambigo, quin magna sit virtus obedientiæ, quæ tanto miraculo remuneratur. **CÆSARIVS:** Sicut Deus obedientiam in subjectis, ita zelum disciplinæ diligit in prælatis.

CAPVT XVI.

De zelo disciplinae.

IN Houene, domo sanctimonialium ordinis nostri, quæ Abbati nostro commissa est, anno præterito quædam Abbatissa defuncta est, nomine Sophia: hæc tam feruens & ita rigida fuit circa disciplinam, vt sorores sæpe turbatæ, quod erat virtutis, vitium iudicarent. Huic aliquando tenuis ceruicia est in vinum conuersa. Quam etiam angelus Domini quadam nocte, cum de matutinis exiret, cum lucerna antecedebat: Hæc duo miracula in extremis

tremis confessa est Abbati nostro domino Henrico. Hic cum canonicus esset in Ecclesia Bonnensi, & ipsa sanctimonialis in Ditzkirgen, quæ est domus nigri ordinis, Deo inspirante, illi relictis omnibus, conuersionis gratia ad domum nostram venit, & ipsa pro eius perseuerantia, quanto intentius potuit, Domino supplicauit: paucis diebus elapsis, cum à fratribus suis carnalibus vi fuisset eductus ante habitus susceptionem, ipsa desperans dimisit orationem. Quam ipse mox in somnis ob hoc arguens, & ut omittas orationes reinciperet admonens, adjecit: Primam Missam meam audies in ordine Cisterciensi. Quod ita Dei nutu factum est. Nam ipse ad nos rediit, & ipsa habitum mutauit, sicque in monte sanctæ Walburgis, ubi tunc temporis Priorissa fuit, primam eius Missam audiuit. **A P O L L O N I V S**: Non miror, si Deus huic religiosæ feminæ prædicti potus mutauit saporem, cum mihi nouitio, ut de perfectis taceam, amara quæque conuerterit in dulcorem. Melioris siquidem saporis nunc mihi videntur nostra incondita pulmentaria, quam ante conuersionem fercula carniū delicatissima. **C A S A R I V S**: Farinula Elizei, id est gratia Christi, fecit hoc. Iordanus verò monachus de Hemmenrode aliquibus annis, quod magis fuit miraculosum, studio abstinentiæ ab omni potu abstinuit, tempore tamen messionis, siue in multo caumate, cum reliquis laborans. Ut ad prædicta redeamus, sicut Deus bonis, & amara quæque cum gratiarum actione gustatibus, conuertit in dulcedinem, ita aliquando ingratis dulcia in amaritudinem.

CAPVT XVII.

DVm post confirmationem Ottonis in regno tanta esset abundantia annonæ, ut in Episcopatu Coloniensi maldrum quinque vel sex denariis multo tempore venderetur, contigit in quadam eiusdem diocesis villa, cuius nomē excidit, miraculum dignum memoria. Pistrix quædam panes ad coque dum formauerat, & quia tempore abundantie pistores modicum lucrantur, illa commota clamauit ad

4. Reg. 4

De ingratitude,

Qq 2

puc

puerum suum; Mitte hunc fimum in clibanum. iusto
Dei iudicio factum est ei secundum verbum suum, &
pasta pulcherrima per decoctionem conuersa est in
fimum. Extrahēs verò panes, cum reperisset formam,
non substantiam, extimuit, & fimum fino miscens,
tantum miraculum celare non potuit. Marcinannus
monachus noster, tunc temporis cellerarius, partem
vnius panis nobis attulit, quem curiosius consideran-
tes, nil in eo vidimus, nisi fimum conglutinatum. Val-
de enim celebre factum est hoc miraculum tempore
eodem: saepe enim Deus homines in ea re, qua peccat,
punit; verbi gratia.

CAPVT XVIII.

* al. Scho-
nimbürg.

Nobilis vir Otto de * Stomburg, patre suo ex-
istente ex illa parte maris in seruitio Domi-
ni, ipse iniquè egit contra Dominum & ad-
uersus seruum eius, parentem proprium. Nam sicut
ipse cum suis auxiliarijs cōdixerat, ciues oppidi, quod
iam dicto castro attinet, dolosè, quasi aliquid cum eis
tractaturus, capere, & exactionem in eos facere pro-
ponebat: qui cum præmoniti fugissent, vxores eorum
& liberos spoliauit. Et quia tam iniquè egit contra
suos, Dominus plaga insanabili illum percussit: addi-
ta est pœna mirabilis. Nam in præterita quadragesi-
ma tantum appetitum habuit carnes comedendi, vt
non solum eis carere non vellet, imò etiam cocum
suum ad comedendum illas secum vi compelleret,
Quas cum pertinaciùs manducasset per totam qua-
dragesimam, ventumque fuisset ad feriam sextam an-
te Pascha, dixerunt ei quidam; Domine, hodie dies est
Dominicæ passionis, dies Christiane afflictionis, ho-
die carnes omnino comedere non licet: quibus re-
spondit: Ego comedã hodie sicut hætenus comedi.
Mira res: in ipso sanctissimo die Paschæ, quando car-
nes benedicuntur, & fidelibus per sacrã communionẽ
illas comedere licentiatur, ipse illis, ob prædictã trã-
gressionẽ, iusto Dei iudicio, vesci non potuit, piscib⁹
deinceps vtens, vsque in diẽ mortis suæ. **A POLLONIVS:**
Iustus est Dominus. CÆSARIVS: ad honorem Domini
Salua-

Saluatoris, de eius sacra imagine aliqua subnectam
miracula, deinde veniam ad elementa.

CAPVT XIX.

TEmpore discordiæ inter Ottonem & Philippū, *Miracu-*
in oratorium sancti Goari confessoris, quod *la circa*
situm est in territorio Treuerensi, & est firmissi- *sacram*
mum, tum propter situm loci, tum propter structu- *imaginē*
ram, prouinciales se suaque transfulerunt. Quo cog- *crucifixi.*
nito Wernerus de Boulant, vir potens & diues, cum
ad expugnandum illud arietes machinasque appli-
cuisset, nec tamen profecisset, imaginem crucifixi lig-
neam, hi qui de intus erant, contra hostes in quandam
fenestram posuerant, sperantes quod ob illius vene-
rationem loco parcerent. Quidam verò ex balista-
rijs, de cruce nō curans: imò locanti illam indignans,
telum misit, & sacram iconam in brachio profundè
satis vulnerauit. Mox mirum in modum antiqua re-
nouantur miracula, & ad instar venæ humanæ, san-
guis de loco vulneris cœpit stillare. Timore tanti mi-
raculi postea prædictus Wernerus cruce signatus est.
Audiens tanta mirabilia dominus Philippus Abbas
Ottirburgensis, locum adiit, de rei veritate inquisiuit.
Cui cum ab omnibus hoc, quod prædictum est, dice-
retur, Iudæus, qui tunc casu adfuit, Abbatem in par-
tem traxit, dicens; Verè Domine, verrissimū est quod
audistis. Et, sicut ipse mihi retulit, multo à plius dele-
ctabatur in testimonio inimici. Adhuc telum ibi re-
feruatur, adhuc vulnus & sanguinis stigmata illic o-
stenduntur, vtraque Abbas noster se vidisse testatur.

CAPVT XX.

Circa idem tempus, Otto contra Philippum a-
scendens cum exercitu vsque ad Wurzim-
burch peruenit, vbi satellitibus eius ecclesia-
rum quandam intrantibus, vnas ex illis crucifixum, in
eminenti loco positum, tunica linea, & cum multo
studio confuta tectum, vidit & concupiuit. Quam-
cum manu non potuisset attingere, lancea nisus est
extrahere. Et quia firmiter imagini connexa fuit, in
diuersis locis illā pupugit. Dominus verò, vt sibi factū

Q 93

osten-

stenderet, quicquid eius imagini iniuriæ vel contemp-
tus irrogatur, egit sua potentia, vt de singulis punctio-
nibus sanguis vbertim emanaret. Semel adhuc
mortalis confixus atque lanceatus est in terris, & ta-
men quotidie sedens ad dextram Patris se configi-
Mala. 3. per prophetam conqueritur, dicens: Et me vos con-
gitis gens tota die. Quanta verò pœna tales sequatur,
sequens miraculum declarat.

CAPVT XXI.

A Pud inferius Traiectum hoc anno, sacrarium
in ecclesia sancti Martini fures effringentes,
quosdam thesauros, vnâ cum cruce preciosissi-
ma, gemmis & auro decorata, asportauerunt: qui cum
essent plures, duobus crucem committentes, ipsi cum
thesauris abierunt. Manè, cum tantum sacrilegium
ad notitiam Episcopi atque canonicorum peruenis-
set, dolentes valde, maximè de cruce, ob portionem
ligni Dominici, milites per diuersas vias miserunt,
qui fugientes insequerentur. Hi verò, qui crucem por-
tabant, per stratum publicam apertè incedebant: ad
quos cum peruenissent milites, nil de eis mali suspi-
cantes, pertransierunt: Christus verò, in quem pecca-
uerunt, fures a sensu alienauit, gressum fixit, ita vt à
strata declinantes paludè intrarent, nec tamen moris
pedibus procedere possent. Altera verò die, prædicti
milites reuersi, cum eos penè in eodem loco & maxi-
mè lutum calcando vidisset, mirati dixerunt: Isti sūt quos
heri hîc dimisimus. Ad quos cum vnus clamasset: Boni
homines, malè inceditis, quare non ascenditis strata
tritam? responderunt illi; Bene incedimus, non vos
solicitet iter nostrum. Tunc vnus ex militibus, Deo
inspirante, dixit ad socios: Aliquid istud portedit, for-
sitan rei sunt, teneamus illos: ad quos cum descende-
runt, illi crucem paludi immerferunt: interrogati ve-
rò de furto, responderunt: Nos crucem tulimus, vbi
sit scimus, sed nisi certi de vita simus, nunquam illam
vobis ostendemus. Quid plura? Ducuntur ad Episco-
pum, gratia crucis, promittitur immunitas, crux ostē-
sa reportatur, extra prouinciam cōducuntur. Et quia
iustus

Iustus iudex nullum peccatum relinquit inultum, & sæpe peccato punit peccatum, permittit, vt sequenti die iterum ecclesiã effringerent, in qua capti sunt, & suspensi. APOLLONIUS: Satis euidentis fuit hoc miraculũ. CAESARIUS: Tanta est virtus crucis, vt & suis contemptoribus, vt dictum est, inferat pœnam, & venerantibus illam, restituat sanitatem.

CAPVT XXII.

CVM Scholasticus Colonienſis Oliuerus crucem prædicaret in Flandria, sicut ipse nobis retulit, inter reliquos, signatus est ibi miles diues & honestus: quod vbi vxor eius comperit, afflicta est vsq; ad mortem: erat enim vicina partui. Ad quam Oliuerus consilio mariti ingressus, inter verba consolationis addidit & hæc: Si consilio meo acquieueris, & virum tuũ Christo militare permiseris, ab imminente periculo sine dolore liberaberis. Cumque illa verbis eius placata fuisset, Scholasticus subiecit: Tempore partus, veste mariti tui signata te contegas, & crucis virtutem senties; solebat enim cum maximis cruciatibus patere. Mira Christi clementia: instante hora pariendi, illa non immemor consilij, pallio viri sui se textit, & penè sine omni dolore partum effudit. Alia de cruce æquè miraculosa in sequentibus tibi recitabo, quia ad elementorum miracula festino. APOLLONIUS: Quot sunt elementa? CAESARIUS: Quatuor, ignis videlicet, aer, aqua, terra, in quibus videtur temporibus nostris impleri hoc, quod per Saluatorem in Euangelio dicitur: Erunt signa in sole, & luna, & stellis, & in terris pressura gentium, præ confusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus, præ timore & expectatione, quæ superuenient vniuerso orbi, & reliqua quæ ibi sequuntur. Alibi prædicat bella, & terræ motus per loca, pestilentias, & famem, terrorésque de cælo, & signa magna: licet hæc omnia ante diẽ iudicij plenius sint implenda, ex parte tamen ea vidimus impleta, secundum quod subiecta declarabunt exẽpla. Vidimus enim signa stellarũ, & pressuras gentium, audiuius sonitus maris & fluctuum,

*De elementis
in genere.
Luc. 21.*

Ibidem.

atum, audiuimus etiam quòd filius hominis in nubibus visus sit, terrorisque de cœlo, & signa magna. De igne elementoque superiori, ad quod stellæ pertinet, primo loco dicedum est, postea de cæteris per ordinem.

CAPVT XXIII.

*Signa in
sole.
* al. sex-
to.*

ANno Domini millesimo ducentesimo * septimo, Philippo rege celebrante curiam solemnem cum Principibus, signum magnum apparuit in sole: in tres siquidem partes diuisus est, ita vt interualia essent inter partem & partem, ad instar lilij tres flores habentis. Quod vbi notari cœpit, multi concurrerunt, super tanto miraculo disputantes: Hermannus verò Lat grauius interpretatus est, quòd vnus de Principibus imperij eodem anno moriturus esset, nec erat idonea eius interpretatio. Post multam horam, coierunt partes, & redintegratum est corpus solare. Abbas Carolus Vilarientis, necnon & monachus eius Wigerus, eidem curiæ interfuerunt, quæ dicta sunt viderunt, nobis eodem tempore visa referentes. Facta est hæc visio tertio Kalendas Februarij. **A P O L L O N I V S**: Quid tibi significare videtur tripartita hæc solis diuisio? **CÆSARIVS**: Deus statum imperij Principibus congregatis ostendere voluit: Sol videtur hoc loco designare Romanum imperium? sicut sol magnitudine & splendore præcellit vniuersa sidera cœli, sic idem imperium augustius fulget cæteris regnis mundi. Apud Romanum imperium quandoque fuit monarchia, vt sicut stellæ lumen habent a sole, ita reges, vt regnare possent, haberent ab Imperatore. Triplex solis diuisio designabat schisma imperij in tres Principes diuisi, qui omnes nomen Romani regis sibi vsurpabant, primus fuit Fredericus, qui adhuc patre viuente fuit in regem a Principibus electus; secundus Philippus; tertius Otto fuit, a Coloniensi Archiepiscopo suisque auxiliariis substitutus: isti ambo Aquiligrani coronati fuerunt in regem. Horum vno occiso, & altero deposito atque defuncto, Fredericus electus, qui hodie imperat, solus regnare cœpit, & quasi ad suam plenitudinem sol diuisus rediit. In quibusdam
pro;

prouinciis eodem die visæ sunt quinq; partes: per tres partes, supradictos tres reges intelligo, per duas reliquas, Bernhardum ducem Saxonix, & Bertolphum ducem Thuringix, qui satis pro imperio ambo laborabant, accipio.

CAPVT XXIV.

Mense sequenti, scilicet Kalendis Martij, aliud signum apparuit in sole: non dico miraculum, quia naturale, sed magnæ rei pronosticum. Facta est quippe eclipsis solis tam magna tempore meridiano, vt vix aliquid superesset splendoris: multi videntes extimuerunt, dicentes aliquid magni fore futurum. APOLLONIVS: Quid tibi videtur eadem eclipsis figurasse? APOLLONIVS: Non sum Daniel, & ideo non asserendo sed opinando interpretor. Videtur mihi defectus ille solaris præsignasse mortem Philippi, qui sequenti anno occisus est, & defecit. Particula illa luminosa, quæ recrescere cœpit & augmentari, Otto fuit, qui post Philippi mortem factus est magnus atque gloriosus. Videtur eisdem temporibus adimpletum, quod Dominus in Euangelio dicit: Nam virtutes cœlorum mouebuntur. Cœlum quandoque *Luc. 21.* designat præsentem ecclesiam & vniuersalem: Cœli verò ecclesias particulares: Virtutes ergo cœlorum sunt Prælati ecclesiarum, Episcopi videlicet, Abbates, Præpositi. In prædicto enim schismate non solû Principes sæculares, sed etiam spirituales moti sunt, quia tum propter pecuniam, tum propter amorem, siue timorem, instabiles facti, nunc vni nunc alteri iurauerunt. Nam ipse Princeps episcoporum, scilicet Papa Innocentius, primo Ottonem fouit & coronauit, postea, ob causam multis notam, illum deponens, Fredericum eius aduersarium suscitauit. In luna verò signa non defuerunt, duas eclipses magnas solito crebrius passa. Quod si in stellis signa quæris, quod vidi referâ.

CAPVT XXV.

Post mortem Henrici Imperatoris, cum de successore Colonia in palatio tractaretur, post meridiem *In Stellis.* visa est stella lucidissima: tunc currentibus nobis

in curiam Episcopi, omnes illam vidimus, sed quid portenderet visio tam insolita, scire non potuimus.

CAPVT XXVI.

Similiter hoc anno, per duas hebdomadas, visa est post solis occasum stella tantæ magnitudinis, vt ad instar ignis splendorem de se emitteret: Iudæi asserunt eam fuisse signum aduentus sui Messia. Hæc dicta sint de signis stellarum. Porro de igne æthereo, fulmine scilicet atque tonitruo, quæ ex collisione nubium gignuntur, aliqua proferam exempla, vt noueris secundum verba Saluatoris, terrores de cælo & signa magna etiam his temporibus contigisse.

Euseb. 21.

CAPVT XXVII.

In vigilia S. Matthiæ Apostoli erit bienniū, quod in Colonia contigit res satis miraculosa, & ideo miraculosa, quia insolita. In crepusculo eiusdē noctis, ignis cadēs de cælo turrim S. Andreæ incendit, similiter & septem circa curiā cuiusdā canonici, quæ per multos ciuiū labores extincta sunt. Eadē autē nocte glacies fuerat congelata; vnde & miraculum reputabatur, quod tonitrua audiri & fulmina videri poterant. Aliud tibi referam exemplum terribile satis.

CAPVT XXVIII.

Sacerdos quidam de Saxonia nuper miraculum mihi retulit stupendum: Hoc, * inquit, anno in terra nostra, in quodam teatro, fulminati sunt viginti homines, solo sacerdote euadente, fugit enim, cū alios videret ardere: decebat enim vt ignis, quo nihil leuius est, leuitatis amatores puniret. APOLLON. Miror quod sacerdos non est punitus, cū ipse plus cæteris credatur peccasse. CAESARIUS: Sape Deus sacerdotibus parcat propter ordinem, sicut legitur de Aaron, quem non percussit lepra, sed sororem, cū tamen non legatur sorore minus peccasse. Vel fortè in eo aliquid boni Deus prauidit, propter quod illi pepercit. Quod verò aliquando ob huiusmodi leuitates Deus sacerdotes puniat, præstò est exemplum.

CA.

* scilicet
12 22. vt
habes in
frà cap.
48. & 50

Num. 12

Est villa in Episcopatu Treuerensi, Elifatia vocata, in qua anno præterito quarta feria ante natiuitatem sancti Iohannis contigit hoc grande & terribile miraculum. Sacerdos loci, Henricus nomine, dum sederet in taberna, facta est intemperies aeris maxima; quo festinante cum campanario suo in ecclesiam, cum campanas pulsarent, creuit tempestas, & nebula, & inenarrabilis strepitus aeris in ecclesia, venientique repente ictus turbinis, prostrauit vtrumque, clericum scilicet & campanarium, ita quod campanarius sub clerico iacebat: campanarius vero in nullo læsus est, clerico extincto, cuius genitalia exusta sunt, reliquo corpore intacto; quæ filius eius accurrens calcando extinxit & auulsit, ex quo pater fornicatorem illum fuisse. Vestimenta vero eius ita sunt lacerata, vt nulla particula cohereret solidae parti, nec solida essent, excepta illa particula, in qua deprehendere solebat manipulus in sinistro brachio; sed & stivalia sua, quæ noua erant, ita sunt dilacerata, ac si fulcinulis dissipata essent: soleæ verò sic sunt fractæ, ac si in aqua feruida fuissent decoctæ. Campanarius autem in maximo timore ac stupore iacens, vidit dæmones insultum facientes in ecclesia, sed & capsula, quæ erat post altare, profiliit super altare, & apertura facta est in ea, quæ adhuc ita remanet. Sancti verò, quorum reliquiæ ibi sunt, egressi, fortiter resistebant dæmonibus, & factum est inter Sanctos & dæmones vehementissimum certamen. Tandem deuicti dæmones, cum corpus Domini asportare non possent, partem tecti secum abstraxerunt. Refert idem campanarius, quod corpus sacerdotis vsque ad tectum turris, sub qua simul pulsantes steterat, & sub qua prostrati iacebat, violētia dæmonū aliquoties sit raptū, sed beneficio Sanctorū relapsum. Aiunt clericū eundē tunc de nouo acquisisse coronā chorifando, quā quasi victor iuxta domū suspēdit, vt ibi stulti homines luderēt, ducerentq; choreas. APOLLONIVS. Sicut in hoc sacerdote considero, in dilaceratione vestium atque cal.

cal.

calceamentorum, Deus puniuit superbiam; sic in excessione genitalium, luxuriam. CÆSARIUS: Bene sentis, quia sæpe pœna respondet culpæ. Hoc etiam scire te volo, & probare exëplo, quòd sicut Deus, vt dictū est, malos per fulmina atque tonitrua de cœlo punit, ita per eadem aliquando bonis succurrit.

CAPVT XXX.

Richvvinus cellerarius noster cū die quadam tēpore discordiæ inter sæpe dictos reges de Colonia exiret, non procul ab vrbe plures armatos ex latere stratiæ publicæ in suis dextrariis sedere conspexit, quibus visis, cū satis timeret, vnus ex eis cursu rapidissimo ad eum veniens, equum eius per frenum tenuit, quē his verbis superbè allocutus est, dicens: Domine monache descendite, oportet me habere equū istum. Vix verba finiuerat, & ecce Dominus non verbo, sed tonitruo prædoni pro seruo suo respondit. Nā cū tota illa die nulla fuissent audita tonitrua, ictus tam validissimus inopinatè personuit, vt equus satelitis genibus terram peteret, & ipse nutantis tergo vix inhæreret: moxque manum à freno monachi retrahens, ait satis humiliter: Ite in pace, bonus enim vir estis. Cui ille regratians lætus processit, diuinitus se liberatum recognoscens. Hæc mihi idem Richvvinus ore suo confessus est. APOLLONIVS: Valde timendus est, cui sic æther famulatur. CÆSARIUS: Non solū ignis æthereus, sed & terrenus, qui lignis nutritur, & ab hominibus succenditur, deseruit ei: nunc ad creatoris nutum vim naturalem cohibēdo, nunc in refrigida non minùs miraculosè eandem exercendo.

CAPVT XXXI.

*De igne
terreno.*

IN Episcopatu Coloniēsi, oppido imperiali, quod Dousburg dicitur, vidua quadam ceruisiam braxare ac vendere solebat. Die quadam, cū ciuitas casu fuisset incensa, ipsumque incendium domui eius appropinquasset, illa iā non habens spem in auxilio humano, ad diuinum confugit. Nam omnia sua vasa, quibus ceruisiā emptoribus mensurare solebat, ad ostium domus contra flammam ponens, in multa

cor-

cordis sui simplicitate, sic orauit, dicēs: Domine Deus, iustus & misericors, si vnquam aliquem hominum his mensuris decepi, volo vt domus hæc comburatur: si autem feci quod rectum est in oculis tuis, precor iustitiam tuam, vt in hac hora misericorditer respicias necessitatem meam, & mihi meæque supellectili parcere digneris. Mira fides feminae, mira Dei humilitas: is qui dixit: *Qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis*, ac si oratione fidelis viduae conclusus fuisset, flammam, omnia in circuitu deuorantes, à domo eius compescuit, cunctis stupentibus, quòd ignis furens materiam cremabilem lamberet, nec incenderet. Audi nunc alia æque miraculosa.

Matt. 7.

CAPVT XXXII.

A Pud Sufatiam, ciuitatem diœcesis Colonienfis, cuius quidam in hac vltima expeditione cruce signatus fuit. Eodem tempore, vt militem suum Deus tentaret, sicut legitur de sancto Iob, permisit vt domus eius incendio periret. Flammis verò sopitis, cum omnia, quæ incendi poterant, in cinerem fuissent redacta, particula vestis eius, quam crux occupauerat, integra intra fauillas est reperta. Et mirati sunt omnes, tantam sanctæ crucis virtutem vbique dilatantes. Simile miraculum in alio loco contigit, sicut audiui à magistro Ioanne Decano Aquensi.

Iob 1. 6.

2.

CAPVT XXXIII.

R Etulit mihi & aliud de virtute crucis miraculū. Matrona, inquit, quædam crucem susceptā pommo circumligauit, sicque super asserem iuxta pyropum, in quo ignis ardebat, vtrumque simul ponēs, abscellit. Casu, imò, quod verius est, Dei nutu, pomum cum cruce in carbonem lapsus est. Post modicum femina reuersa, cum repositum quæreret, nec inueniret, tristis de cruce, ignem perscrutata est. Et ecce, pomum vidit in carbonem redactum, zonam verò leuauit intactam. Quod pro magno miraculo reputans, prædicto Ioanni recitauit. APOLLONIVS: Satis est mirabile, quod idem elementū, eodē momē-

to.

to, sic in re diuersa naturam suam mutauit. CÆSAR-
RIVS: Hoc fieri pro diuersitate meritorum quibusdā
tibi pandam exemplis.

CAPVT XXXIV.

¶ *al Ger-
vicius.*

GErhungus Scholasticus Bonnensis nuper ve-
niens de studio Parisiensi, historiam retulit sa-
tis mirabilem, recentiori tempore illam asse-
rens gestam. Familiam, inquit, cuiusdam viri nobilis
atque potentis de Francia meretrix speciosa seque-
batur, cum qua cum multi indifferenter peccarent,
Clericus quidam religiosus, eiusdem nobilis capella-
nus, de subuersione familiæ dolens, dominum his ver-
bis allocutus est, dicens; Omnis penè familia vestra
meretricis huius contubernio corrumpitur, quorum
peccata omnia Deus de manu vestra requiret: & hoc
sciat nobilitas vestra, quòd meo seruitio carebitis, si
non fuerit amota. Mox illa vocatur, verba ei sacerdo-
tis intimantur, ad quæ sic respondit; Domine ex inui-
dia loquitur hæc, quia voluptati eius consentire no-
lui, idcirco me persequitur. Illo respondente, menti-
ris, vir enim castus est. Illa mox subjunxit; Ego cele-
rius faciã vos experiri veritatem. Statim accedens ad
clericũ, sub forma pœnitētis lachrymis perfusa, post
fictam confessionem adiecit: Domine tam vehemen-
ter de persona vestra tentata sum, nisi mihi consenti-
do, ignem à vobis succensum extinguat, viuere non
potero. Ad quod verbum cum se vir iustus signasset,
eamque illa hora verbis quibus poterat submouisset,
sequenti die iterum venit, verba iam dicta repetiuit,
hoc etiam adjiciens: Si non feceritis quod postulo, ec-
ce me ipsam interficio. Quo audito, cum plurimum
rimeret, nec tamen aliquo modo libidini consentire
proponeret, respōdit: Ecce tali die, tali in loco, si vo-
lueris, tecum dormiam, dummodo te non interfece-
ris. Sic illa læto animo recedēs, dominũ suũ mox adiit,
& quia capellanus suus sibi talia ac talia promisisset,
procacib⁹ verbis indicauit. Interim clericus scholari
suo præcepit, vt in designato loco lectũ ex lignis pla-
nis componeret, ligna arida cum stramine subji ceret,
deia-

deinde linteamen decenter super extenderet: quod & factum est. Die verò statuto venit clericus, venit & mulier, sed clericus, stipula prius succensa, lectum ascendit, illam ut simul ascenderet vocauit; quæ flammæ ex omni parte cernens exurgere retrocessit, crebriusque vocata, ad tam horrendos amplexus venire recusauit. Clericus verò Dei adiutus gratia, non aliter sensit illum ignem, quam ventum roris flantem, nec est adustus capillus eius, neque vestimenta eius in aliquo sunt læsa. Quod ut misera illa vidit, territa, & ad horam de tam grandi miraculo compuncta, tam domino suo quam cæteris publicè confessa est, quòd sanctum virum sine causa, ex solo rancore & inuidia, ob vindictâ præmissæ accusationis, infamasset. Ipse verò vir venerabilis, non ingratus Deo, ad ordinem se transtulit Prædicatorum.

CAPVT XXXV.

REferre solet dominus Bernhardus de Lippia, quandoque Abbas, nunc Episcopus in Liuonia, quoddam miraculum, iam dicto miraculo prorsus contrarium. Noui, inquit, piscatorem in Episcopatu Traiectensi, qui cum quadam femina multo tempore fuerat fornicatus. Et quia eius peccatum nimis erat notorium, tempore quodam in synodo imminenti accusari timens, dicebat intra se; Quid nunc facies miser? si hac in synodo de fornicatione accusatus fueris & confessus, illam in matrimonio mox ducere cogaris: si autem negaueris, candenti ferro conuictus, ampliùs confunderis. Statimque ad sacerdotem veniens, magis, ut post patuit, timore pœnæ, quàm amore iustitiæ, peccatum confessus est, consilium quesuit, & inuenit: Si habes, inquit sacerdos, firmum propositum nunquam peccandi cum illa, candens ferrum securè poteris portare, ipsumque peccatum negare, spero autem quòd virtus confessionis liberabit te. Quod ita factum est, cunctis stupentibus, quibus fornicatio innotuerat. Ecce hic ignis Dei potentia, sicut in superioribus exéplis, contra naturam vim suam restrinxit: & sicut in subsequèntibus audies, mirabiliùs aqua

aqua

aqua contra naturam incanduit. Quid plura? absolutur homo. Post dies plurimos, cum alio piscatore officij sui causa in flumine nauigans, cum domu prædictæ mulieris vidissent, ait alter alteri; Valde miror, & multi mecum, quare te in synodo non inuulerit ferrum, cum tam manifestum fuisset tuum peccatum. Ille de gratia sibi collata indignè gloriatur, eo quòd iam voluntatem fornicandi cum illa concepisset, manu aquæ fluminis percussit, & ait: Ecce tantum nocuit mihi ignis ille. Mira Dei iustitia, qui misericorditer penitentem custodiuit, iustè & miraculosè nimis puniuit recidiuantem. Mox ut aquam tetigit, candens ei ferrum aqua fuit, quam statim cum clamore valido retrahens, pellem dimisit in aqua: omnia circa se gesta socio referens, sera ductus est penitentia. Non discordat ab hoc miraculo, quod monachus noster Lambertus recitare solitus est.

CAPVT XXXVI.

Rusticus quidam contra alium habens inimicitias, cuidam maligno homini de ordine viatorum, quales multi sunt, pecuniam dedit, ut domum illius incenderet; quam sub specie religionis intrauit, & tempore conuenienti succendit; immemor miserimus hospitalitatis, postquam fuisset reedificata, accepto pretio, renouauit incendiū. Turbat homo, repete omnes, de quibus suspicionem habuit, accusauit, qui per candens ferrum se expurgauerunt. Denuo domus incensa, reedificata est, & ferrum idè in angulum eius proiectum est. Quid plura? venit rursus pseudouiator ille, antiqua corruptus avaritia, humane satis susceptus, cum ferrum iam dictum vidisset, & quis eius usus esset interrogasset; respondit ille; Nescio quis domum hanc in altera vice succendit, & cum de quibusdam habuissem suspicionem, candens illud portauerunt, sed non sunt exusti. Tunc ille; Ad aliquos usus posset conuerti. Quod cum nuntius Dei leuasset, sic in manu adustus est, ut cum clamore illud iactaret. Quod ubi paterfamilias vidit, incendiarium per vestem tenens, exclamauit; Verè tu reus es.

Mox

Mox ad iudicem ductus, culpam vellet nollet confessus est, sicque pena rotali damnatus. Multa huiusmodi miracula inuenies in distinctione confessionis. Unde his omissis, videamus quid Deus miraculorum operatus est in aere. Quod verò ipse Dei filius Iesus visus sit in nubibus cœli, non tamen in maiestate, sed in humilitate, exemplis veris tibi potero demonstrare.

CAPVT XXXVII.

DVM Oliuerus Scholasticus, cuius verbis vtor, crucem prædicaret in Frisia, in diœcesi Monasteriensi, villa Bedian, mense Maio, feria sexta ante Pentecosten, sicut alibi me dixisse memini, triplex forma crucis apparuit in aere, vna candida, versus aquilonem; alia versus meridiem eiusdem coloris & schematis; tertia medio colore colorata, habens crucis patibulum, & formam hominis in ea suspensam, eleuatis brachiis & extensis, cum infixione in manibus & pedibus, & capite inclinato. Hæc media fuit inter alias duas, in quibus non erat effigies humani corporis.

*In aere
prodigie?*

CAPVT XXXVIII.

ALia vice, & alio loco, in villa Frisicæ Sotershusæ, tempore prædictæ prædicationis crucis, apparuit iuxta solem vna crux cerulei coloris.

CAPVT XXXIX.

Tertia fuit apparitio in diœcesi Traiectensi, in villa Docheym, vbi sanctus Bonifacius coronatus fuit martyrio, vbi in die martyrii eiusdem, cum multa millia accessissent ad indictam stationem, apparuit crux alba & magna, ac si trabs ex transuerso trabis artificialiter composita fuisset. Hoc signum vidimus omnes: (verba sunt prædicti Oliueri) mouebatur autem paulatim ab aquilone ad meridiem. Huic visioni interfuerunt dominus Henricus Abbas noster, & Winandus monachus eius, qui & ipsi viderunt.

Dockuz

Retulit mihi quædam femina religiosa hoc anno; quòd modico tempore ante crucis prædicationem; in villa quæ Hellendorp dicitur, non multum distans à Colonia, post solis occasum, duas cruces viderit in aère, vnam maiorem, & alteram minorem, quæ paulatim ab occidente mouebantur ad orientem. Volens tanti miraculi habere testes, quosdã aduocauit, qui & ipsi viderunt. Similes visiones meminisse me dixisse superius in distinct. 8. cap. 17. necnon 18. primò de duobus Conuersis, qui Dominum viderunt in aère pendetem in cruce: deinde de Rudolpho Conuerso de Lucka, qui Christum vidit crucifixum in aère, & quindecim cum eo. Audi adhuc miraculum de aère, factum terribile valde.

* Anno
1222. vt
habetur
fract. 48.
c. 50.

* al. Is-
lene.

Hoc * anno in Saxonia, nubes integra de aère cadens, inter duo montana, multis tam in corporibus, quam in rebus, fuit damnosa. Tantis enim aquis abundabat, vt monasterium in valle proxima situm, peruaderet, & omnem in eo animam viuentem, ab homine vsque ad pecus extingueret: officinas euertit, suppellectilem deuexit, sepes destruxit: quinque tantum monachi, in turrim fugientes, ex omnibus saluati sunt. Vocatur autem idem monasterium Winendenburg, & est de ordine nigrorum. Deinde idem torrens, intolerabili impetu suo ciuitatem vicinam inuadens, cuius vocabulum est * Islere, similia ibi operatus est mala; omnesq; ecclesias, nec nõ & omnia ciuitatis habitacula, violenter intrauit, homines atq; iumenta submersit. Et quia Deo nõ est cura de bobus, sed de hominibus, magnum atque memoria dignum in suffocatis ostendere dignatus est miraculum. Nam omnes illi qui transacto diluuiò in ecclesiis siue domibus reperti sunt, niueo candore nitebãt; qui autem in theatris, siue in tabernis, extincti erant, carbonibus nigriores apparuerunt: tali enim caractere Deus bonos distinguebat à malis. **A POLLONIVS:** Sicut in hac plaga considero, non casu, sed Dei iusto iudicio flagel-

flagellamur. CÆSARIVS: Hoc pleniùs notare poteris in diluuiò Frisiæ, in quo amplius quam centum milia hominum simul extincta sunt, ac deinde anno tertio circa quadraginta milia. Tempus & causam eiusdem plagæ satis expressi in distinctione septima, capite tertio. APOLLONIVS: Videntur mihi diluuià hæc particularia celerem iudicis aduentum prænuñciare. CÆSARIVS: Verum est, quia eodem tempore impletum pro parte est, quod ipse præmisit, dicens: *Luc. 21* Erit in terris pressura gentium præ cõfusione, sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus præ timore. Nam sicut mihi retulit Abbas sancti Bernardi, timor tantus erat in Frisia, vt singuli singulis momentis mortem suam expeclarent, & quasi arescerent præ expectatione. In qua tanta facta est pressura populorum, vt multi Frisonum prouincias peterent alienas. APOLLONIVS: Ego ista tunc temporis intellexi. CÆSARIVS: Ex quo loqui cœpi de aquis, ostendere tibi volo, quãta Deus miracula, etiam nostris temporibus operatus est in illis.

CAPVT XLII.

Godefridus magister nouitiorum nostrorum, ante te conuersionem parœciam quandam regebat: hic cum die quadã puerum baptizaret, de cuius latere pendebat caro miri horroris, mox vt infantem in nomine sanctę Trinitatis tribus vicibus immersum extraxit, monstrosum illud apostema nusquam cõparuit: quo visò, hi qui aderant glorificauerunt Deũ, baptisimi virtutem vbique prædicantes.

*In Aquã
& primò
de Baptis
mi virtute
& circa cor-
poris san-
nationẽ.*

CAPVT XLIII.

Qvando peccatis nostris exigẽtibus, in obsidione Damatiæ Christianus exercitus ex parte datus est in manus Saracenorum, Episcopus Beluacensis ductus est in Babylonem captiuus, & cum eo multi: cumque satis humanè à Soldano tractarentur, femina quædam pagana, ciuis Babylonica, filium sic habebat infirmum, vt nulla spes vitæ esset in illo. Nocte quadam ostensum est ei in somnis, vt si prædictus Episcopus illum baptizaret, mox omnem corporis

R r 2

Iospi,

lospitatem recuperaret. Illa sollicita de filio, manē cū familia ac parentibus ad Episcopum venit, quid viderit exposuit, baptizari illum humiliter periuuit, & obtinuit; sicut retulit Henricus miles de Vlmene, qui præsens erat. Baptisterium pagani circumsteterunt, & riserunt, quorum risus versus est in admirationem: nam adolescens, qui desperatus intrauit, baptizatus sanissimus exiuit. Spero q̄ hodie in fide CHRISTI perseueret, & fortè alij eius exemplo crediderunt. Sed quid baptismi virtutem in aliis commendo, cū illam mirabiliter satis expertus sim in memetipso?

CAPVT XLIII.

CVM adhuc scholaris paruulus tempore quodā laborarem in acutis, & semel ac secundo post crismam recidiuassem, contigit vt puella quēdam pagana, quam matertera mea pecunia cōparauerat, baptizaretur: habebat enim circa decem annos aratis. Suasum est matri meæ, vt eodem linteamine, quo illa de baptismo exierat, adhuc madido me inuolueret, & sciret gratiā sanitatis celerius secuturā. Quod cū factum fuisset, attactu illius aquæ sacratissimæ mox in sudorem erupi, & conualui. Licet enim baptismus medicina sit animæ, multi tamen virtute illius sanitatem corporum consecuti sunt, sicut legitur de Tranquillino & Chromatio vrbis præfecto. APOLLONIVS: Vellem aliquod audire miraculū in aquis simplicibus factum, quibus nec consecratio, nec sacri chrisimatis infusio, tribuit virtutem. CÆSARIUS: Prius tibi adhuc vnum referā de baptismo, cuius virtutem ampliùs etiam in re aduersa cognosces.

CAPVT XLV.

TEmpore quodam, quidam scholares sacerdotū morem imitantes, in quodam flumine canem sub inuocatione trini nominis baptizauerunt: canis verò virtutem tanti nominis sustinere non valens, mox illis videntibus versus est in rabiem: pueris verò, eo quòd genus illud insanissimum sit, pepercit, sciens non malitia, sed ex stultitia sacramento factam iniuriam. De aquis verò simplicibus, habes exemplum
 supc.

In actis
 S. Seba-
 stiani.

superius cap. 35. de piscatore, quem aqua exussit. Ha- *In aquis*
 bes etiam exemplum aliud in distin. 3. de homine pec- *commu-*
 catore, ob cuius vitia mare intumuit, & post confes- *nibus.*
 sionem tranquillum factum est. Simile tibi nunc re-
 citabo, de quo satis miraberis.

CAPVT XLVI.

IN prima expeditione Ierosolymitana, Richardus
 Rex Anglorum, cum multitudine peregrinorum,
 copiisque maximis transfretauit. Die quadam,
 circa crepusculum orta est in mari tempestas validis-
 sima, ita vt naues procellis concussæ, & vi ventorum
 impulsæ, mortem omnibus intentarēt. Rex verò sicut
 & ceteri mortem ante oculos habens, tota illa nocte
 clamauit: O quando erit tempus, in quo grisei mona-
 chi surgere solent ad laudandum Deum? tanta enim
 bona illis feci, & non dubitem, quin mox vt cœperint
 pro me orare, Dominus nos respicere debeat. Mira
 fides Regis, Dominus verò qui dicit: Si habueritis fi- *Mat. 17.*
 dem sicut granum synapis, diceris huic monti, transi
 hinc illuc, & transibit, euidenti miraculo fidem iam
 dicti Regis remunerauit. Nam circa octauam horam
 noctis tempore matutinali, monachorum surgetium
 Dominus orationibus excitatus, & ipse per potētiam
 consurgens, imperauit ventis & mari, & facta est tran-
 quillitas magna, ita vt omnes de tam subitamaris im-
 mutatione mirarentur. Reuersus verò idem Rex, gra-
 tia eiusdem miraculi, amplius ordinem honorauit,
 quasdam domus eleemosynis ditando, de nouo alias
 extruendo. Hæc de miraculis aquarum dicta sufficiat,
 quia ad miracula terræ festino.

CAPVT XLVII.

Videtur nostris temporibus impletum, quod
 Dominus in Euangelio dicit: Surget gens cō-
 tra gentem, & regnum aduersus regnum, &
 terramotus magni erunt per loca, & pestilentia & fa-
 mes, terroresque de cælo, & signa magna. Licet de his
 aliqua dixerim exempla, superaddam nūc plura. No-
 stris temporibus gens Saracenorum, duce Saladino
 Rege Syriæ, surrexit contra gentem Christianorum, à

*In terra
 edita pro
 digia.*

Luca 21.

R r 3

quo

quo capta est Ierusalēm, cum terra sancta. Contra quam gentem perfidam, tres vidimus expeditiones maximas fidelium; prima fuit sub Frederico Imperatore; secunda sub Henrico filio eius; tertia sub Frederico, qui hodie imperat. Nostris inquam temporibus gens Latinorum surrexit contra Gręcos, illorum perfidia prouocata, cępitque Constantinopolim, & magnam partem Gracię. Circa eadem tempora manifestari ceperunt hęreses Albiensium: vnde zelo fidei cõturbatę sunt gentes catholicorum, & inclinata sunt regna, utpote Francię & Hispanię, ad illius destructionem, sed nondum est finis. Ut enim taceam de regnis gentium infidelium, quanta fuerint bella inter regna fidelia, uti regna Francorum aduersum regnum Anglorum, inter regnum Alemanię contra Gallorũ regnum, nouimus omnes. Quędam etiam gens anno pręterito intrauit regna Reutenorum, & totam ibidem gentem vnā deleuit: de qua nobis non cõstat, quę sit, vnde veniat, vel quò tendat. De pestilentijs & fame legimus satis, non in libris, sed in pressuris nostris: post mortem prædicti Henrici Imperatoris tanta fames erat, ut maldrum filiginis in Alemannia, marca Colonienfium, & in quibusdam prouincijs decem & octo solidis venderetur, & ex magnitudine famis, populus innumerabilis extingueretur. De terramotibus per loca noua, & magna tibi referam miracula.

Psal. 45.

CAPVT XLVIII.

IN anno præfenti, qui est millesimus ducentessimus vicefimus secundus ab incarnatione Domini, sicut narrant quidam de eisdem partibus venientes, duę ciuitates in Cypro a terramotu corruerunt. In vna verò illarum, dum Episcopus in altari staret, Missamque celebraret, ecclesia tremefacta cecidit, & tam ipsum quam reliquum populum extinxit.

CAPVT

CAPVT XLIX.

IN Aduentu Domini, hæretici Mediolanenses, hæreticis qui erant in Brixa, multa plaustra cum victualibus transfuderunt: in ipsa verò die natiuitatis Domini, dum conuiuarentur, Dominus terram concussit, & cadentibus edificijs, plus quam duodecim milia hominum extinxit. Alij fugientes in campum, cum audirent clamores morientium, non fuerunt ausi redire in ciuitatem ad illorum succursum. Mediolanenses verò ciuitatem suam deserentes, plus quam per octo dies in tentorijs habitabant, timore eiusdem terræ motus. In Pergamo, in Cumis, in Venetia, in Cypro, in Papho, & in alijs multis prouincijs atque ciuitatibus, eodem tempore multos terruerunt terræ motus. Nec mirum, tot turres, tot ædificia corruerunt, vt nihil aliud, nisi finis mundi videretur instare: quod a seculo est inauditum, sicut in capite ieiunij magister Oliuerus prædicauit Colonia, duo mōtes in Papho, habentes inter se stagnum, coierunt ita, vt efficerentur mons vnus; dominus verò terræ, dū per montem aquæ viam præpararet, cum tanta vi erupit, vt obuiantia quæque deleret.

CAPVT L.

PAruo interuallo post iam dictum terræ motum, id est, tertio Idus Ianuarii, factus est Colonia, & circa, nouus terræ motus, tam validus, vt parietes ædificiorum concussi, ruinam minarentur. Eade hora Abbas noster in monte sancti Walburgis erat, qui ante ortum solis Missam celebrans, sic concussus est, vt ex eodem motu ecclesiam lapsurâ, & altare qui astabat, a terra deglutiendum esse formidaret. Deinde circa tempus duarum hebdomadarum Aquenses aliū terræ motum senserunt. Venti etiâ tam validissimi his temporibus, vt nosti, fuerunt, vt non modicum nobis timorem incuterent. In hoc eodem anno, de quo nūc loquimur, contigerunt duo miracula supradicta, scilicet conflagratio theatri, & casus nubis, & habes capitulo vicesimo octauo & capitulo quadragesimo primo.

Rr 4

CAPVT

IN hac septimana, vigiles cuiusdam castri, Comitatus de Monte, sicut veraciter audiui, contra cœlum respicientes, viderunt cœlum aperiri, ignemque de ipso exire, qui ad aërem inferiorem descendens, ad diuersa loca terribiliter satis ac mirabiliter mouebatur, alicuius magnæ rei se portentum ostendens. **APOLLONIVS**: Satis me terret horum oratio. **CAESARIVS**: Adhuc habeo, quod tibi dicam de miraculis terræ.

IN diœcesi Treuerensi villa est, cuius nomen est Wanembach: iuxta ecclesiam eiusdem villæ duo homines in Argentifodina laborabant, vnus inferius, alter verò superius in margine fossæ: interim lateribus fossæ collapsis, homo, qui in fundo erat, molibus terræ atque petrarum obruitur; superior verò, cum illis cadens, sic contritus est, vt tertia die moreretur. Vxor autem obruti, putans eum defunctum, Missam pro eius anima celebrari fecit: & quia paupercula erat, nec sufficere potuit ad celebrationes missarum, singulis diebus in ecclesia coram altari pro remedio animæ eius thus incendit, tribus tantum diebus neglectis. Quod cum fecisset per annum integrum, homines lucri causa purgare cœperunt fodinam, cumque instrumentis suis obruto propinquasset, clamauit ille: Parcite, parcite; massam sic competenter rejicite, vt non obruatis me. Illi primùm putantes fantasma esse, cum vocem eius cognouissent, fecerunt vt postulauerat. Nudatus autem, cum interrogatus fuisset, quomodo in tanto tempore viuere potuisset, respondit: Singulis diebus, tali hora diei, quodam odore aromatico ita sufficienter refectus sum, vt tota illa die, vsque ad eandem horam, neque manducare neque bibere delectarer. In hoc toto anno per tres tantum dies eodem carui, & tunc fame penè mortuus fui. Non tamè exprimere potuit virtutem vel causam eiusdem odoris. Vxor eius de hoc requisita, mox intellexit, quod pro anima eius fecerat, vt prædictum est, omnibus exposuit.

posuit. APOLLONIVS: Si spiritualia animabus impensa sic profunt corporibus; puto quòd illis in pœnis positis multum possint prodesse. CÆSARIVS: De hoc satis audies in sequentibus. Quantum enim prodest humilibus in sacramentis ecclesiæ fides & deuotio, tantum stultis ac superbis eorùdem sacramentorum obest irrisio.

CAPVT LIII.

Retulit mihi Theodericus noster monachus, quòdam Comes in Wieda, rem satis mirabilem. Noui, inquit, in Confluentia carnificem quendam, hominem in officio suo probum satis, nomen illius exprimens. Hic cum tempore quodam, tertia feria ante cineres, totam penè noctem in comestationibus expendisset, manè, quasi ad abluendas carnes, cum quodam suo collega tabernam intrauit, cumque ad officium Missæ pulsaretur, & fideles ad Ecclesiam confluerent, nec non ex eadem taberna, iamque soli hi duo illuc remanentes potarèt, ait alter carnifici: Certè modò diu nimis expectamus, eamus ergo ad ecclesiam propter sacros cineres. Cui ille mysterium cinerum irridendo, respondit: Sede, ego tibi dabo cineres, & tu mihi. Tollensque cineres de lare, iactauit super caput eius. Et ecce, mox pœna irrisionis subsequuta est: nam statim circa caput & faciem tantum sensit puluerem, ac si follibus ei insufflaretur: cumque territus exclamaret, râtum ore cineris hausit, vt penè suffocatus fuisset. Accurrerunt multi, plagam tam mirabilem videntes, ductus est in proximam insulam, in qua non puluis, sed gramen erat, sed nihil ei profuit. In Rheno, in pomerio, in solario, neque in aliquo loco à turbine cinerum se defendere potuit; a quibus tãdem suffocatus, pœnã irrisionis soluit. Ecce homo, de quo supradictum est, deuotionis gratia etiam sub terra viuere potuit; hunc in aère iam dicta culpa suffocauit. Duo nunc subieciam miracula; primû meruit virtus humilitatis, sequens virtus castitatis.

*Miracu-
lum obi-
zum hu-
militate.*

Lifardus, cuius memini in dist. 4. cap. 4. Con-
uersus fuit in Hemmentode: hic, cum esset ho-
mo bene natus, vt per humilitatem amplius
mereretur, porcos monasterij pascere non despexit,
imò precibus idem officium obtinuit. Die quadam,
cū iuxta nemus gregem porcorum pauisset, vidit ibi
duas arbores quæ de vno trunco processerant: cui cū
vna placuisset, dixissetque in corde suo, Deus quam
idonea esset hæc arbor, ad alueos porcorum, mox ce-
cidit, ac si securi succisa fuisset. Ecce, non oranti, sed
cogitanti, lignum obediuit. Hæc de humilitate: audi
aliud miraculum de castitate.

CAPVT LV.

*Aliud ca-
stitate.*

ALardus nouitius noster, sicut ipse mihi retu-
lit, habuit materteram, nomine Luttam, quæ
ante conuersionem, licet corpore fuisset ca-
sta, gestibus tamen nimis ostendebatur leuis ac las-
ciua: erat enim nubilis. Hæc cum die quadam cum so-
roribus luderet, germanus eius, magnæ grauitatis cle-
ricus adfuit: qui dolens de sororis leuitate, silicem so-
lidissimum de flumine tulit, & ait: Prius scinderetur la-
pis iste in manu mea, quã soror mea Lutta stabilis fiat
ac monialis. Deus verò, vt ostenderet hominem non
esse iudicandum secundum faciem, mox silicem in
manu eius scidit: quod vbi illa comperit, tum verbo
fratris, tum miraculo lapidis, cõpuncta, nuptiis ac se-
culo valedixit, & in claustro sanctimonialium, cuius
vocabulum est Bethbuer, religionis habitũ suscepit,
eundem lapidem, vsque hodie, in testimonium casti-
tatis atque cõuersionis suæ referuans. Hæc dicta sunt
de elementis. Placet nunc audire aliquid miraculosi
de his quæ in illis mouentur, auib; scilicet, piscibus,
animabilibus, ac reptilibus. **A POLLONIVS:** Placet. **CÆ-
SARIVS:** Quod dicturus sum, vtrum scriptum sit an
non, ignoro: ego enim illud non didici ex lectione, sed
ex cuiusdam viri religiosi relatione.

CAPVT LVJ.

Matrona quædam beatum Thomam Cantuariensem plurimum diligens, assiduis infirmitatibus laborabat, & cū doloribus angeretur, eundem martyre his verbis inuocabat: Sancte, inquit, Thoma, adiuua me. Habebat autem nescio cuius generis auiculam, quæ ex assiduitate audiendi, eandem absolute satis proferre didicerat orationem. Die quadam, miluus extra domunculam eam videns, rapuit, & auolauit: in ipso raptu, dum unguibus illius auis premeretur, cunctis qui aderant audientibus, clamauit de aere: Sancte Thoma adiuua me. Vt autem mirabilis Deus martyr sui merita gloriosa demonstraret, miluo, vt auiculam dimitteret, præcepit: quæ statim cum multa alacritate rediit ad dominam, & ille rapinæ suæ pœnam luens, mortuus cecidit in terram. APOLLONIVS: Quid est quod sanctus succurrit periclitanti auiculæ, & non ægrotanti famulæ? CAESARIUS: Quia illa aliam vitam non habebat, quam ista expectabat. Voluit etiam ei ostendere, quod dilatio curationis eius non foret ex impotentia, sed ex providentiâ: quia virtus in infirmitate perficitur. Audi aliud miraculum.

Miraculum de auibus, et primo de auibus

2. Cor. 12

CAPVT LVII.

Miles quidam, Anselmus nomine, de villa Liferre, columbas plurimas nutrire solebat: dictum est ei, quia grauius nutriendo illas peccaret, eo quod sata & granaria læderet proximorum. Die quadam, eis ad comedendum annonam projiciens, cum omnes essent in vnum coram eo congregatæ, clara voce, cunctis qui aderant audientibus, dicebat: Vos colubæ, si Dei voluntas est vt penes me habitetis, manete; sin autem, præcipio vobis in eius nomine, vt statim recedatis. Ad quod verbum mox omnes columbæ simul se leuantes, simul auolauerunt, neque ultra reuersæ sunt ad illa domicilia. APOLLONIVS: Quomodo ibi manere potuerunt contra voluntatem dominam? CAESARIUS: Nō fuit Dei voluntas, vt miles easdem columbas nutriret, non tamen contra Dei voluntatem

tatem

Psa. 113.

tatem ibi esse poterant; Voluntas Dei potentia eius est, vnde in psalmo: Omnia quaecunque voluit Dominus fecit, in caelo & in terra, &c. Putas Deo placere, cum Nisi, Accipitres, Grues, & caeterae huiusmodi aues, ad leuitates nutriuntur? Absit: possunt tamen aliqua, ut puta ciconiae, ad necessitates a religiosis nutrirsi siue hospitari, de quibus propter occasionem miraculū tibi recitabo.

CAPVT LVIII.

A pud Cistercium, vbi caput est ordinis nostri, plurimae nidificant ciconiae: quod ideo a fratribus religiosis permittitur, quia per illas non solum monasterium, sed omnia in circuitu loca, ab immundis vermibus mundantur: hyeme appropinquante recedunt, & tempore certo redeunt. Die quadam, cum acies suas ordinassent ad peregrinandum, ne hospitalitatis concessae immemores esse viderentur, conuentum, qui eadem hora in agro laborabat petentes, eumque crebrius grutillando circumuolantes, omnes in admirationem verterunt, ignorantes quid peterent. Ad quos Prior: Puto quod licentiam petant recedendi, eleuansque manum benedixit eis: Mox mirum in modum cum multa alacritate simul auolantes, monachis exeuntibus in viam, qui regularem benedictionem accipere siue expectare paruipendunt, magnam verecundiam incusserunt. **APOLLONIVS:** Quid dicturi sunt homines rationales Dei dono ingrati, cum audierint columbas obedire, ciconias regratiari? **CÆSARIUS:** Hoc est quod Dominus per Ieremiam Prophetam populo suo Israël improperat, dicens: Turtur, & hirundo, & ciconia custodierunt tempus aduentus sui, populus autem meus non cognouit iudicium Domini. **APOLLONIVS:** Vbi habitant aues istae in hyeme? **CÆSARIUS:** In locis vtrique calidis.

Ierem. 8.

CAPVT LIX.

Sicut mihi retulit quidam sacerdos, pater aliquis familias plurimos habens nidos hirundinum in domo sua, & hoc ipsum, de quo tu quaeris, disce-
deside-

desiderans, vnam ex eis cepit, chartulamque verba hæc continentem; O hirundo, vbi habitas in hyeme, pedi eius alligans abire permisit; sciebat enim experimento, quia semper loca necnon & habitacula solita repeterent. Illa cum cæteris in Asiam veniens, in domo cuiusdã Petri nidificauit: in cuius pede, cum propter egressus vel ingressus quotidianos prædictam chartulam contemplaretur, scire volens quid esset, auem cepit, chartulam legit & amouit, alteramque annectens tali modi interrogationi respondit: In Asia in domo Petri. Quod cum supradictus paterfamilias in reuersione hirundinis suæ didicisset, historiam hanc pro miraculo multis recitauit. De ciconijs verò multa admiratione digna recitare tibi possem, si non ad vtiliora festinarem: Masculi suas feminas valde zelant, adulteria grauissimè vindicant. Habent tamen feminæ vnum remedium satis miraculosum, si ante aduentum sui comparis aquis se immergere potuerit, culpam adulterij ille minimè cognoscit, sicque pœnam mortis euadit.

CAPVT LX.

In curia cuiusdam militis, sicut à quodam religioso viro veraciter audiui, nidus erat ciconiarum, maris scilicet & feminæ: illa, absente masculo, adulterium admittens, frequenter paludi, quæ domui proxima erat, se immerfit. Quod cum miles notasset, causam scire volens, fossam sepibus operiri præcepit. Quid plura? cum illa admissio scelere solitam aquam peteret, nec ei ingressus pateret, interim mas venit, crimè agnouit, adulterã rostro impetiuit: ad cuius interfectione cum solus nõ sufficeret, cū furore auolàs, & post horã rediens, multis sibi ciconijs associatis, in oculis omnium, qui in curia aderant, miseram interfecit. **A P O L L O N I V S**: Puto istam zelotipiam aliquid in se continere sacramenti. **C Æ S A R I V S**: Bene putas: sæpe enim in scripturis Deus aibus se comparat, cuius sponsa anima fidelis est, adulterium verò omne peccatũ mortale, q̄ ab illo separat, & diabolo cõiungit; aqua baptismus est, & pœnitẽtia, quæ

quæ

quæ semper reiteratur, & culpam abluir, ne Deus illam videat, vel cognoscat ad vindictam. His dictis pro exemplo, etiam de piscibus, qui de eodem elemento, id est aqua, facti sunt, aliquid tibi miraculosi recitabo.

CAPVT LXI.

De Piscibus.

Conradus Præpositus sancti Seuerini in Colonia etiam Præpositus erat Xantensis: hic cum tempore quodam ad idem oppidum nauigaret, & manus extra nauim in flumine lauaret, annulus aureus, bonus valde, ex eius digito labens, cecidit in Rhenum. Anno verò sequenti, cum ad iā dictum oppidum iterum iret nauigio, circa eundem locum, in quo annulum perdidit, piscatores obuios habuit, a quibus si aliquos haberent pisces captos inquiri præcepit. Responderunt illi: Habemus* esotum vnum qui Præposito Xantensi debetur, quem vendere non audemus. Quibus cum dicerent: Ecce Præpositus præfens est, piscem ei obtulerunt. Quem cum cocus exenterasset, annulus præfatus in eius visceribus est reperi- tus: quem cum celare non posset, nec vellet, Præposito eum ostendit; quem ille mox agnouit, & non absque magno miraculo recepit.

*al. Esotem forte
Esotem.

CAPVT LXII.

Sacerdos quidam & monachus de ordine nigrorum anno præterito retulit mihi de aquis & piscibus rem valde miraculosam. In prouincia, inquit, nostra, sicut hodie multi sunt testes, tēpore quodam omnes paludes & fluenta in sanguinem versa sunt, quorum amaritudinem cum pisces sustinere non possent, relictis aquis, aridam petiuerunt; anguillæ verò sepes ascendentes, illisq; inhaerentes, sic sunt inuentæ: multitudo autem piscium in aquis mortua est, ad instar vnus plagæ Ægypti. Aliquid nūc subjiciam de animalibus & bestiis, quæ in terris gradiūtur, quod miraculosum sit.

CAPVT

CAPVT LXIII.

DVm Wilhelmus nouitius noster ex prima expeditione Ierosolymitana rediret Romam, casum ibi tunc recentem audiuit, vnde multi mirabantur: Bubulcus quidam bubalos iuxta urbem paucis viginti annis & amplius; die quadam, cum non procul a pascentibus in agro dormiret, quatuor ex eis conuenientes, frontes quasi ad colloquium coniungebant, & post horam, ad suum custodem currentes, tum pedibus calcando, tum cornibus ventilando, cum in frustra diuidentes interfecerunt.

De quadrupedibus.

CAPVT LXIV.

Rerulit nobis Abbas Daniel de lupa rem satis mirabilem: In Carpania, inquit, ubi scholasticus eram, scholaribus die quadam licentiatum fuerat ire ad silvas; qui in nemore lupæ antrum reperientes, catulos omnes eiecerunt, quorum pedes vnus bipenni sua amputauit: quibus recedentibus, lupa redijt, & vt catulorum pedes præcisos vidit, recedentes insecuta, solummodo eum, qui hoc egerat, nimirum furens impetiuit. Ille verò timens, arborem ascendit; quem cum insequi non posset, cœpit vnguibus circa radices fodere; & cum sic non proficeret, alios lupos aduocauit. Interim nūciantibus scholaribus, homines de villa cum gladijs, cuspidibus, & baculis ei in auxilium venientes, lupos abegerunt, in medio sui illum ducentes: Lupis inuitatis ad horam sequentibus, & redeuntibus, illa sola perseverauit, vindicare se tentans multis conatibus: & cum essent proximi villæ, lupa se periculo dans in ultionem catulorum, armatorum custodias irrupit, & scholaris gulæ insiliens, protinus extinxit; quæ statim occisa est. APOLLONIVS: Satis miror quòd scholarem illum præ cæteris cognoscere potuit. CÆSARIUS: Multa huiusmodi fiunt Dei iudicio, ex quibus est quod sequitur.

** For Kerpen vide cap. 67. infra.*

CAPVT LXV.

Homo quidam iuxta Aquisgrani tres habuit liberos: Eo verò tempore, quo Philippus ibidem coronatus est, multi in prouincia lupi videbantur:

bantur:

bantur: ex quibus vnus iam dicti hominis infantem extra domum reperiens, rapuit, quem collo suo injiciens, siluas petiuit. Miles quidam, casu per viam equitans, misertus infantis, post lupum cursitauit, eumque viuum & incolumem ex dentibus eius excussit. Non multo post idem puer, nescio quo Dei iudicio, a lupo rapitur, praefocatur, & comeditur. Habebat idem infans sororem maiorem se, quae cum die quadam missa fuisset in agrum ad hauriendum aquam de fonte, lupo, multis videntibus, ad illam cucurrit, & antequam homines subuenire possent, puellam extinxerat, intestina eius deuorans. Sic homo ille duobus liberis priuatus, cum tempore quodam guerrae uxorem cum suppellectile sua in ciuitatem transtulisset, tertium puerum ad custodiam domus suae, quoad usque reuertetur, dimisit: quem reuersus non inuenit, nec postea vidit, & verisimile est, quod a lupo, sicut ceteri, fuerit raptus atque suffocatus. Ex quo loquimur de lupis, referam tibi de lupo, quod nuper audiui, vnde satis mirabar.

CAPVT LXVI.

IVxta villam, cuius nomen excidit, lupo puellam adultam inuasit, dentibus brachium illius tenens: quam cum secum traheret, quotiens illa clamare coepit, clamantem durius percussit, & tacenti pepercit. Quid plura? Ducta est ab eo in siluam ad alium lupo, cuius gutturi os fuerat infixum; qui cum nimis torqueretur, per os alterius lupi manus puellae in guttur hiantis mittitur, a qua os, quod inhererat, extrahitur: sanatus vero, mox cum suo collega puellam ad villam propriam reduxit. **A P O L L O N I V S**: Ego quendam iuuenem vidi, qui in infantia a lupis fuerat raptus, & usque ad adolescentiam educatus, ita vt more luporum supra manus & pedes currere sciret, atque vlulare. **C A E S A R I V S**: Haec de bestiis dicta sunt. Nunc vero de vermibus aliqua jungam, sicque distinctionem concludam.

CAPVT

IN villa Carpania diœcesis Colonienſis, cuius ſuperius * memini, homo quidam fuerat, de quo mihi non conſtat vtrum adhuc viuat, religioſus, ſed cœcus, Theodericus nomine, cognomento Cancer. Hic tempore quodam iuuentutis ſuæ, dum in agro tribulos aridos leuaſſet, bufonem ſub eis magnum offendit. Qui cùm ſe contra eum in pedes ſuos poſteriores quaſi ad pugnam erexiſſet, ille iratus, arrepto ligno vermem occidit: Mirabile dictu, cùm Theodericus nihil minùs ſuſpicaretur, vidit bufonem extrinſu ſua inſequi veſtigia: quem cū denuo transfodiſſet, & multotiens concremando incineraiſſet, non tamen profecit. Non fuit locus adeò mundus, adeò remotus, qui eĩ ad dormiendum eſſet tutus. Noctibus per clypeum timore illius ad trabem ſuspendebatur. Cùm tempore quodam equitaret cum quodã venatore ſocio ſuo, eiſque tanta mirabilia conquerẽdo recitaret, ecce vermem eundem ille vidit, caudæ equi eius in hærentem, celeriuſque ad eum ſcandentem: qui mox exclamauit; Caue, caue, en diabolus equum tuum aſcendit. Mox ille deſiliens, occidit illum. Alio itidem tempore, ſedente eo cum ſociis ſuis, conſpicatur ſepe dictum vermem in poſte proximi parietis: Ecce, inquit, vbi diabolus ille; nunquam ab eo liberabor, niſi ſe vindicauerit. Moxque nudata coxa, ſinebat vermem accedere, quem cùm momordiſſet, mordentem manu iactauit, ipſumque morſum celeriuſ raſorio, ad hoc præparato, abſcindens, longiuſ projecit. Mox mirum in modum ipſa præſciſſura, ob infectionem veneni, ad inſtar pugni intumuit & crepuit; ſicque liberatus eſt à verme illo immundiſſimo. Poſtea idem Theodericus, a quodam milite innocenter exoculatus, tantæ effectus eſt religioſitatis, vt ſemper nudipes incederet, & ſic limina beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, nec non & ſancti Iacobi apud Compoſtellam, multis vicibus frequentaret. APOLLONIVS: Nunquam audiui talia. CAESARIVS: Sæpe per huiuſmodi monſtra Deus peccatores punit, vt nouerint quanta ſit in futuro,

Sf

turo,

turo, vbi vermis non morietur, & ignis non extinguetur, vanis, gulosis, necnō & luxuriosis, atque immundis, pœna præparata. De vanis, vt sunt venatores, iam dictum est. De luxuriosis exemplū habes in vita sancti Malachia, vbi homo luxuriosus per bufonem fugatus est à femina religiosa. De gulosis memini me dixisse in distinctione quarta cap. 76, vbi intestina gallinæ versa sunt in bufonem. Referam tibi de hoc etiā recens exemplum.

CAPVT LXVIII.

IN Berge, villa diœcesis Colonienſis, sacerdos quidam celebrat, homo satis mirabilis, & gula tōtus deditus: nolo eum nominare, spero quod adhuc vitam suam debeat emendare. Huic consuetudo est tempore æstiuo, propter incitamenta gula, tantum in phialis bibere, id est in cyphis vitreis. Die quadā, phialam suam vino repletam tollens, cū nescio cui ad potandum illam porrigeret, bufo magnus fundo infedit, de qua visione valde territi, mirabantur, quomodo corpus tam grande intrare potuisset, cū eidem vasi, quod inferius diffundebatur, esset collum longum & exile nimis. Cumque sacerdos non posset vermem eijcere, neque vas vellet frangere, in locum vnde illum tulerat reposuit, & post horam reuersus, nihil in eo reperit. Nimirum, liquor ille miraculosè conuersus fuerat in vermem horridū, vt eius exemplo sacerdos abhorreret ebrietatem.

CAPVT LXIX.

Non est diu, quod per huiusmodi vermem Deus Iudæos, qui corpore & cultu omnino immundi sunt, miraculosè satis confudit. In villa proxima, quæ Wintere nominatur, tempore quodam Iudæi illic commorantes, in domo cuiusdam militis, quam conduxerant, quasdam solemnitates celebrabant: cumque altare pannis multis ac mundis operuissent, tempore sacrificij vespertini simul intrantes, sacerdos ad altare accedens postquam pannos reuoluit, sub eis circa medium altaris maximum bufonem inuenit, qui cū ex nimio horrore clamasset, ac-

cur-

currere Iudæi, accurrerunt & Christiâhi, nec potuit latere visio tam monstruosa; plures enim milites & eorum vxores ad spectaculum confluxerant, qui in risum resoluti, Iudæorum confusionem augmentauerunt: per quos etiam recitatum est tunc temporis domino Gerardo Abbati nostro, à quo ego audiui. **APOLLONIUS**: Satis delector in huiusmodi miraculis, quæ sunt destructiua erroris atque vitiorum, & quædam incentiua fidei atque virtutum. **CÆSARIUS**: Noueris etiam vermes venenatos aliquas habere virtutes naturales.

CAPVT LXX.

Retulit nobis Henricus de Foresto, miles honestus & verax, rem de serpente saris mirabilem: *De Serp^{te} pentibns* Satelles, inquit, quidam iuxta nos anno præterito vulneratus in latere, & malè sanatus, erumpente sanie torquebatur. Die quadam, cum nudato latere super truncum succisæ arboris se reclinaisset, vt sanies efflueret, obdormiuit. Interim serpens aduenit, & vulnus suxit; expergefactus ille, serpentem excussit. Et licet territus fuisset propter venenû, magnum tamen mox sensit remedium. Suasum est ei, vt denuo in eodem loco, prædicto modo, colubro copiâ fugendi daret, forrè sanitatè omnino reciperet: quod ita factum est. Sanissimus verò effectus, in tantum à serpente cæpit diligi, vt in aliquo loco dormire non posset, quin ad eius lectum veniret: cuius consortium homo abhorrens, prouinciam mutat; interimque per annum ferè dimidium illum non vidit. Reuersum denuo serpens sequitur, & cum non posset intrare vbi ille cubabat, manè ante ostium repertus est. Suasum est ei vt monstrum occideret, respondente illo: Curatorem meum non occidam. Tandem importunitate serpentis exasperatus, occidit illum, sicque ab eo liberatus est. **APOLLONIUS**: Melior erat serpens iste, illo serpente, de quo dictum est in distinctione sexta capitulo 22. **CÆSARIUS**: Ille peccatum maximum puniuit, ad hoc enim creatus fuerat. Quantum serpentes hominibus parcant, duobus tibi pandam miraculis.

CAPVT LXXI.

Matrona quædam in Flandria, sicut nuper audiui à Wigero monacho Vilariensi, cum infantem peperisset, circa illius corpusculū serpens maximus se complicauerat: de quo cum disputatum fuisset, quomodo foret sine periculo infantis abstrahendus, consilio cuiusdam, gladius super eum positus est, ad cuius frigiditatem coluber territus, se erexit, & ab infate cecidit, qui baptizatus, paucos superulxit dies. In orbita eundem serpentem matrona fertur bibisse.

CAPVT LXXII.

Simile penè cōtigit in diœcesi Traiectensi, in villa Dulre. Nutrix Alardi nouitij nostri, sicut ipse mihi retulit, cum quadā die iuxta alueola apū dormiret, ingens serpens per os ventrem illius intrauit adueniente eius marito, vt dormientem excitaret, vidit caudam, ad mensuram digiti, eiusdem serpētis adhuc in ore superesse, quem cum retrahere non posset, illa euigilauit, dicens: Valde incommodè soporata sum, & noluit ei maritus indicare quod acciderat, ne ex ipso timore moreretur: erat enim vicina partui. Cui à matre, consilio viri, lac & dulcia quæque ministrabantur, vt serpens eisdem potatus quiesceret: in hora verò partus, mulier cum infante serpentē effudit: quē cū vir extracto gladio expectasset, & ille, sicut est naturaliter prudens, ad feminam rediret, præoccupatis eius itineribus occisus est, adhuc eadem mulier viuit. Si omnia recitare vellem, quæ meis temporibus miraculosè quasi contra solitum cursum naturæ facta sunt, antè me tempus deficeret, quàm copia dicendorum. Interim ista teneas, in his delecteris, quia ad ea, quæ magis vtiliora sunt, festino. Quia scriptum est de Deo: Mementote mirabiliū eius quæ fecit, eorum quæ dicta sunt recordemur, dicentes cum Prophetis: Tu es Deus qui facis mirabilia solus: Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Nomen patris Christus est, per quem facta sunt omnia. Cui cum

Psal. 104.

Psal. 76.

135. 113.

Tu es Deus qui facis mirabilia solus: Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Nomen patris Christus est, per quem facta sunt omnia. Cui cum

cum eodem Patre & Spiritu sancto honor sit & imperium, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

FINIS LIBRI DECIMI.

CAPITA LIBRI
VNDECIMI.

- Q**UID sit mors, & unde dicatur, & de quatuor generibus morientium, cap. primum.
- De morte Meineri sacerdotis de Claustro, cap. 2.
- De morte Isenbarði sacrista eiusdem cœnobij, cap. 3.
- De morte Sigeri monachi, cap. 4.
- De morte adolescentis laici, cum quo ægeli, cum moreretur, loquebantur, cap. 5.
- De Oberio Conuerso, qui moriens cœlestem audiuit harmoniam, cap. 6.
- De conuerso coco, qui audiuit angelos officia exequiarum complere, cap. 7.
- De morte fratris Hildebrandi, cuius animam in specie pueri speciosi conuentus candidatorum deferebat, cap. 8.
- De Conuerso mortuo, circa cuius corpus frater Vvernerus candelas stare vidit, cap. 9.
- De morte Hervvici Prioris, cap. 10.
- De morte Mengozi Conuersi, qui ad mandatum Gifilberti Abbatis reuixit, cap. 11.
- De morte Gozberti Conuersi, qui reuiuiscēs visa recitauit, cap. 12.
- De finali contritione sacerdotis, quandoque nigri monachi existens, cap. 13.
- De Rudingero monacho, cui beatus David sinem suum praxit, cap. 14.
- De morte Gerundi Conuersi, quem homines nigri, & vulturus, morientem obseruabant, cap. 15.
- De morte Conuersi, super quem residebant corui cum agonizaret, qui à columba expulsi sunt, cap. 16.
- De morte Canonis de Malburg monachi in Claustro, c. 17.